

4. део Аустралија данас

Аустралија је једна од најстаријих копнених маса на свету.

По величини територије је шеста на свету.

Аустралија данас

Из ове књижице ћете сазнати шта је то што чини ову земљу тако посебном. Сазнаћете више о нашој култури, нашим проналазачима и нашем националном идентитету. Аустралија је у данашњем свету динамичан пословни и трговински партнер и цењена светска чланица. Ми ценимо допринос који нови досељеници дају непрекидном расту и обнови наше земље.

Земља

Аустралија је на више начина јединствена. Од седам светских континената, Аустралија је једини који заузима само једна нација. Ми имамо најнижу густину насељености на свету, са само две особе на квадратни километар.

Аустралија је једна од најстаријих копнених маса на свету. По величини своје територије је шеста на свету. Аустралија је такође и веома сув континент, тако да је вода драгоцену богатство у већини њених крајева.

У већем делу Аустралије, земља је лошег квалитета, а само 6 одсто земље је подесно за пољопривреду. Суви крајеви у унутрашњости земље се зову „outback“. Људи који живе и раде у овим забаченим и суровим крајевима се високо поштују. Многи од њих су постали део аустралијског фолклора.

Зато што је Аустралија тако велика земља, клима варира у различитим крајевима континента. На северу Аустралије су тропски крајеви, а у центру су пустиње.

Јужније, температура може да се креће од хладних зима са снегом на планинама до јаким топлотних таласа током лета.

Поред шест држава и две континенталне територије, аустралијска влада такође управља и следећим територијама: острвима Ешмор и Картје, Божићним острвима, Кокосовим (Килинг) острвима, територијом Џервис Беј, острвима Коралног мора, острвима Херд и Мекдоналд, који су део аустралијске антарктичке територије и острвом Норфолк.

Места која су на светском списку баштине

Више од 11 одсто нашег континента је заштићена земља урођеника – природни резерват или национални парк којим се управља ради заштите у складу са међународним стандардима. Седамнаест места у Аустралији се налазе на Светском списку баштине Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу (УНЕСКО).

Аустралијски локалитети фосила сисара у Јужној Аустралији и Квинсленду

Тропске кишне шуме Гондвана (Gondwana Rainforests) у Новом Јужном Велсу и Квинсленду

Национални парк Какаду (Kakadu National Park) у Северној Територији

Фрејзерово острво недалеко од јужне обале Квинсленда

Велики корални спруд у Квинсленду

Острво Лорд Хау недалеко од обале Новог Јужног Велса

Велике плаве планине западно од Сиднеја

Острва Херд и Мекдоналд која су део аустралијске антарктичке територије

Острво Меквори јужно од Тасманије

Национални парк Пурнулулу (Purnululu National Park) у Западној Аустралији

Сиднејска опера

Влажни тропски предели Квинсленда

Зграда „Royal Exhibition Building“ и вртови „Carlton Gardens“ у Мелбурну

Дивљина Тасманије

Виландра језера (Willandra Lakes) у Новом Јужном Велсу

Залив ајкула у Западној Аустралији

Национални парк Улуру-Ката Тјута (Uluru-Kata Tjuta National Park) у Северној Територији

Ми вам препоручујемо да проширите своје искуство о Аустралији и да посетите ове и друге прекрасне знаменитости. Можете да пешачите кроз пустињу или обалом, планинама или тропским кишним шумама. Сваки ваш корак је корак ближе припадању овој великој и узбудљивој земљи.

Пространа земља

Велико пространство Аустралије је деловало као покретач иновација и изума.

Првих дана, људи из унутрашњости су понекад морали да путују више дана да би дошли до најближег лекара. Многа деца из унутрашњости су живела сувише далеко да би похађала редовне школе.

Породице у унутрашњости земље су тешко подносиле изолацију. Велике сточарске фарме могле су да буду површине од више хиљада квадратних километара. Жене и деца која су на њима живела могли су да не виде никога месецима. Телефони тада нису постојали и људи су се осећали врло изолованим и рањивим.

То су били проблеми које су истакнути Аустралијанци решили својом проициљивошћу и изумима.

Радио на ножни погон

1929. године, Алфред Траегар (Alfred Traegar) из Аделејда, конструисао је први радио на ножни погон (pedal-powered radio). Корисници су могли да воде двосмерни разговор преко радија тако што су педале гурали ногама. Људи на усамљеним фармама, удаљеним мисионарским станицама и абориџинске заједнице су имали користи од овог изума. Жене које су до тада биле изоловане сада су могле да се друже преко радио таласа.

Радио на ножни погон је помогао да се оснују две велике аустралијске институције – Краљевска служба летећих доктора (Royal Flying Doctor Service) и Школа преко радио таласа (School of the Air).

Краљевска служба летећих доктора

Часни Џон Флин (Reverend John Flynn) је живео и радио са људима у забаченим заједницама. Његова идеја је била да се лекар доведе пацијенту у унутрашњости земље што је пре могуће, и то авионом. Помоћ је добио од државе, ваздухопловне компаније Квантас (Qantas) и добротворних организација. Краљевска служба летећих доктора је почела са радом 1928. године, али је још увек било људи у забаченим крајевима који нису могли да позову ову службу. Проналазак радија на ножни погон је значио да су људи који живе на удаљеним местима могли да позову лекара што је пре могуће.

Школа преко радио таласа

Све до 1950-их, деца која су живела у изолованим крајевима морала су да похађају интернате или да шаљу своје задатке поштом.

Аделејд Митке (Adelaide Miethke), вицепредседник Краљевске службе летећих доктора у Јужној Аустралији, увидела је да радио служба Летећих доктора може такође да помогне и деци да од куће разговарају са својим учитељима. Служба у Алис Спрингсу (Alice Springs) почела је да преноси ове двосмерне часове преко радио таласа 1948. године. Школа преко радио таласа је званично основана неколико година касније. Аустралијска школа преко радио таласа такође је помогла многим другим земљама да покрену сличне програме.

Стари радио на ножни погон је замењен пријемницима високих фреквенција, али Аустралијска краљевска служба летећих доктора и Школа преко радио таласа и даље пружају услуге и од користи су људима који живе у удаљеним заједницама Аустралије.

Деца која уче помоћу Школе преко радио таласа

Аустралијски идентитет

Аустралијски идентитет је обликован нашим јединственим наслеђем, нашом културом и предузимљивим карактером наших људи.

Спорт и рекреација

Многи Аустралијанци воле спорт и многи су постигли импресивне резултате на међународном нивоу.

Ми смо поносни на наш углед као нације „добрих спортиста“. Аустралијски спортисти су високо цењени као амбасадори који заступају вредности као што су марљив рад, поштена игра и тимски рад.

Кроз нашу историју, спорт је и карактерисао становнике Аустралије и уједињавао нас. Од првих дана колонизације, спорт је представљао бег од сурове реалности. Чак и за време рата припадници Аустралијских оружаних снага су организовали спортске турнире са циљем да смање ратни стрес.

Спорт такође ствара заједничку основу која омогућава да се и играчи и гледаоци осећају као да заједно учествују у игри и да су део нечега што је важно аустралијском друштву.

Многи Аустралијанци учествују у тимским спортовима. Крикет, кошарка, хокеј и разне врсте рагбија су међу најпопуларнијим.

Пливање, тенис, атлетика, голф и бициклизам су популарне рекреативне активности. То су такође спортови у којима се Аустралијанци истичу на међународним такмичењима. Друге популарне физичке активности укључују пешачење кроз шумске пределе, јахање на таласима и скијање.

Аустралијанци такође играју и воле да гледају фудбал (који се такође зове „soccer“), рагби лигу, рагби унију и аустралијски фудбал. Аустралијски фудбал или „Aussie Rules“ се једино игра у Аустралији.

Аустралија је нарочито поносна на своје међународне успехе у крикету. Велико ривалство између аустралијских и енглеских крикет тимова постоји још од краја 19. века.

Куп Мелбурна „трка која зауставља нацију“, је једна од најбогатијих и најтежих коњских трка на свету. Први трка за Куп Мелбурна одржана је 1861. године. Први уторак у новембру, дан одржавања Купа Мелбурна, је државни празник у Викторији од 1877. године.

Иан Торп (Ian Thorpe), освајач пет златних олимпијских медаља

Члан аустралијског женског националног фудбалског тима

Сер Доналд Бредман (Sir Donald Bradman 1908 – 2001)

Сер Доналд Бредман је најбољи играч крикета свих времена и легенда аустралијског спорта.

Одрастао у Баурелу (Bowral), Нови Јужни Велс, Доналд Бредман је своју прву утакмицу крикета одиграо за Аустралију 1928. године.

Био је малог раста али невероватно брз. Приликом прве турнеје по Енглеској 1930. године, оборио је скоро све рекорде у ударању лопте. Постао је аустралијска легенда већ у својој 21. години живота.

Током Бредманове последње турнеје 1948. године, његов тим је постао познат као „Непобедиви“ (The Invincibles), јер нису изгубили ниједну утакмицу коју су одиграли против Енглеске.

Сер Доналд Бредман, познат као „The Don“, признат је као најбољи светски ударач лопте у крикету (batsman). Његов просек у ударању лопте је 99.94.

Уметности

У Аустралији постоји живахна уметничка сцена у коју су укључене и култура и традиција урођеника ове земље и богата асортиман култура досељеника. Сви облици аустралијских визуелних и извођачких уметности, укључујући филм, уметност, позориште, музику и плес, су предмет дивљења и овде и у иностранству.

Књижевност

Аустралија има јаку књижевну традицију која је почела са причама аустралијских урођеника и која се наставила усменим преношењем прича осуђеника који су стигли крајем 18. века.

Већи део ране писмене књижевности је о аустралијском „бушу“ (шумским пределима) и тешком животу у таквом суровом окружењу. Писци као што су Хенри Лосон (Henry Lawson) и Мајлс Френклин (Miles Franklin) писали су поезију и приче о „бушу“ и аустралијском начину живота.

Аустралијски романописац Петрик Вајт (Patrick White) добио је Нобелову награду за књижевност 1973. године. Други популарни аустралијски романописци новијег времена су Питер Кери (Peter Carey), Колин Мекалог (Colleen McCullough) и Тим Винтон (Tim Winton).

Џудит Рајт (Judith Wright 1915 – 2000)

Џудит Рајт је била изузетна песникиња, заговорник очувања природе и борац за права Аборицина.

Она је једна од најомиљенијих аустралијских песникиња. Она је у својој поезији изражавала љубав према Аустралији и њеним људима. Добила је многе награде, укључујући и „Награду Енциклопедије Британике“ за књижевност и „Краљичину златну медаљу за поезију“. Била је члан Комитета за очување природе и Комитета за постизање споразума са Аборицинима.

Џудит Рајт се памти по томе што је била изванредна песникиња и што је унапређивала аустралијску књижевност и социјалне и еколошке реформе.

Позориште и филм

Аустралијски позоришни комади, филмови и филмски ствараоци су признати и вољени од стране домаће и иностране публике. Аустралијски глумци, као што су Кејт Бланчет (Cate Blanchett) и Џефри Раш (Geoffrey Rush) и режисери, као што је Питер Вир (Peter Weir) освојили су бројне међународне награде за изврсно одигране улоге на филму и за филмску режију.

Уметност

Најпознатија аустралијска уметничка дела су знамените слике урођеника и слике шумских предела сликара 19. века, као што су Том Робертс (Tom Roberts), Фредерик Мекабин (Frederick McCubbin) и Артур Стритон (Arthur Streeton). Средином 20. века, уметници као што су Расел Драјсдејл (Russell Drysdale) и Сидни Нолан (Sidney Nolan) сликали су пределе у унутрашњости земље смелим комбинацијама боја. У новије време Брет Вајтли (Brett Whiteley) је стекао међународну славу због свог јединственог и упечатљивог стила.

Музика и плес

Аустралијанци су прихватили и истакли су се у свим жанровима музике и међународно су признати због свог доприноса класичној, кантри и рок музици. Један чисто аустралијски звук који је одмах препознатљив је звук диџериидуа, древног инструмента абориџинског народа.

Аустралијски плес је цветао захваљујући напорима великих плесача и кореографа, као што су сер Роберт Хелпман (Sir Robert Helpmann), Мерил Тенкард (Meryl Tankard) и Стивен Пејџ (Stephen Page).

Научна достигнућа и открића

Аустралијанци су остварили високе резултате када се ради о научним достигнућима и напретку у медицини, технологији, пољопривреди, рударству и производњи.

Десет Аустралијанаца је добило Нобелову награду за открића у науци и медицини.

Успешни научници су такође добили и награду која се зове Аустралијанац/Аустралијанка године. Награда је 2005. године додељена професорки Фиони Вуд (Professor Fiona Wood), која је пронашла спреј за кожу за особе које су задобиле опекотине. Награда је 2006. године додељена професору Иану Фрејзеру (Professor Ian Frazer) који је пронашао вакцину против рака грлића материце, а 2007. године награду је добио професор Тим Фланери (Professor Tim Flannery), водећи научник из области заштите животне средине.

Професори Вуд (Professor Wood) и Фрејзер (Professor Frazer) су се доселили у Аустралију из Британије. Проналазач који је радио заједно са професором Фрејзером (Professor Frazer) био је др Џијан Жоу (Dr Jian Zhou), који се доселио из Кине и такође постао аустралијски држављанин.

Диригент и недавни добитник држављанства Владимир Вербицки (Vladimir Verbitsky) са Симфонијским оркестром Западне Аустралије

Професор Фред Холоус (Professor Fred Hollows 1929 – 1993)

Професор Фред Холоус био је страствени офталмолог (очни специјалиста) који је помогао милионима људи у Аустралији и земљама у развоју да поврате вид.

Фред Холоус је рођен на Новом Зеланду. Преселио се у Аустралију 1965. године и касније је постао шеф Очног одељења у Сиднејској болници.

Чврсто је веровао у равноправност свих људи и помогао је да се оснује прва лекарска служба за Абориџине. Сада их има 60 широм Аустралије.

До 1980. године, обишао је цео свет и помогао да се покрену здравствени програми за лечење очних болести у земљама у развоју. Аустралијски држављанин је постао 1989. године.

Племенити рад професора Холоуса је настављен захваљујући његовој супрузи Габи и Фондацији Фред Холоус (Fred Hollows Foundation).

Аустралијанци године

Од 1960. године, доделом награде за Аустралијанца/Аустралијанку године славе се достигнућа и допринос водећих Аустралијанаца. Свако може да предложи неког Аустралијанца, било ког звања или порекла, за ову награду. Аустралијанци године су особе које су се истакле у свом раду и које су служиле нацији.

2009	Professor Michael Dodson AM <i>Вођа урођеника</i>	1995	Arthur Boyd AC OBE <i>Уметник</i>
2008	Lee Kernaghan OAM <i>Певач, музичар и иницијатор турнеја под називом „Pass the Hat Around“</i>	1994	Ian Kiernan OAM <i>Предводник кампање „Очистимо Аустралију“</i>
2007	Professor Tim Flannery <i>Научник, аутор и заговорник очувања природе</i>	1992	Mandawuy Yunupingu <i>Вођа урођеника</i>
2006	Professor Ian Frazer <i>Клинички имунолог</i>	1991	Archbishop Peter Hollingworth AO OBE <i>Заговорник социјалне правде</i>
2005	Professor Fiona Wood AM <i>Пластични хирург и специјалиста за опекотине</i>	1990	Professor Fred Hollows AC <i>Офталмолог</i>
2004	Steve Waugh <i>Капитен тест мечева у крикету и хуманитарни радник</i>	1989	Allan Border AO <i>Капитен тест мечева у крикету</i>
2003	Professor Fiona Stanley AC <i>Педијатар и епидемиолог</i>	1988	Kay Cottee AO <i>Рекордерка у соло једрењу</i>
2002	Patrick Rafter <i>Шампион Отвореног првенства САД у тенису и оснивач дечје фондације „Cherish the Children Foundation“</i>	1987	John Farnham <i>Певач и музичар</i>
2001	Lt General Peter Cosgrove AC MC <i>Главномандујући аустралијске армије 2000-2002</i>	1986	Dick Smith <i>Авантуриста и филантроп</i>
2000	Sir Gustav Nossal AC CBE FAA FRS <i>Биолог истраживач</i>	1985	Paul Hogan AM <i>Глумац</i>
1999	Mark Taylor <i>Капитен тест мечева у крикету</i>	1984	Lowitja O’Donoghue CBE AM <i>Вођа урођеника</i>
1998	Cathy Freeman <i>Светски и олимпијски шампион у атлетици и урођенички амбасадор</i>	1983	Robert de Castella MBE <i>Светски шампион у маратону</i>
1997	Professor Peter Doherty <i>Добитник Нобелове награде за медицину</i>	1982	Sir Edward Williams KCMG KBE <i>Начелник Аустралијске краљевске истражне комисије за дроге</i>
1996	Doctor John Yu AM <i>Педијатар</i>	1981	Sir John Crawford AC CBE <i>Архитекта аустралијског послератног напретка</i>
		1980	Manning Clark AC <i>Историчар</i>

Њихова остварења нас наводе да размислимо о томе шта је то што бисмо још могли да урадимо да дамо допринос нашој великој земљи. Награде се сада додељују и за Младог Аустралијанца/Младу Аустралијанку године, Старијег Аустралијанца/Старију Аустралијанку године и за Аустралијског локалног хероја.

1979*	Senator Neville Bonner AO
<i>Први абориџински сенатор</i>	1969	The Rt Hon Richard Gardiner Casey Baron of Berwick, Victoria and of the City of Westminster KG GCMG CH
<i>Генерални гувернер Аустралије 1965-69</i>
1979*	Harry Butler CBE
<i>Заговорник очувања природе и природњак</i>	1968	Lionel Rose MBE
<i>Светски шампион у боксу</i>
1978*	Alan Bond
<i>Предузетник</i>	1967	The Seekers
<i>Музичка група</i>
1978*	Galarrwuy Yunupingu AM
<i>Вођа урођеника</i>	1966	Sir Jack Brabham OBE
<i>Светски шампион у ауто тркама</i>
1977*	Sir Murray Tyrrell KCVO CBE
<i>Секретар канцеларије Генералног гувернера</i>	1965	Sir Robert Helpmann CBE
<i>Глумца, плесач, продуцент и кореограф</i>
1977*	Dame Raigh Roe DBE
<i>Вођа Удружења жена из унутрашњости</i>	1964	Dawn Fraser MBE
<i>Олимпијски шампион у пливању</i>
1976	Sir Edward 'Weary' Dunlop AC CMG OBE
<i>Војни хирург</i>	1963	Sir John Eccles AC
<i>Добитник Нобелове награде за медицину</i>
1975*	Sir John Cornforth AC CBE
<i>Добитник Нобелове награде за хемију</i>	1962	Alexander 'Jock' Sturrock MBE
<i>Капетан брода у такмичењу America's Cup Challengers</i>
1975*	Major General Alan Stretton AO CBE
<i>Командант акције помоћи Дарвину након циклона Трејси</i>	1961	Dame Joan Sutherland OM AC DBE
<i>Сопран</i>
1974	Sir Bernard Heinze AC
<i>Диригент и музичар</i>	1960	Sir MacFarlane Burnet OM AK KBE
<i>Добитник Нобелове награде за медицину</i>
1973	Patrick White
<i>Добитник Нобелове награде за књижевност</i>		
1972	Shane Gould MBE
<i>Олимпијски шампион у пливању</i>		
1971	Evonne Goolagong Cawley AO MBE
<i>Шампион Вимблдона и Отвореног тениског првенства Француске</i>		
1970	His Eminence Cardinal Sir Norman Gilroy KBE
<i>Први кардинал који је рођен у Аустралији</i>		
- * Између 1975. и 1979. године, Савет за доделу награда на Дан Аустралије у Канбери (Canberra Australia Day Council) такође је додељивао награде Аустралијанцима године.
- Одликовања наведена после имена добитника била су тачна на дан доделе награде.

Аустралијска валута

На нашој валути су насликани људи и знаменитости који су важни за Аустралију. Славни Аустралијанци који су изабрани да буду на нашој валути су људи који су показали иницијативу и велики таленат у области социјалне реформе, науци, политици, војничким достигнућима и уметности.

Стара и нова зграда Парламента

На новчаници од 5 долара приказане су и стара и нова зграда Парламента у Канбери.

Краљица Елизабета II

(Queen Elizabeth II - рођена 1926. године)

Краљица Елизабета II је шеф државе Аустралије. Она је краљица Аустралије и Уједињеног Краљевства и живи у Енглеској. Њен утицај је био снажан и стабилизирајући фактор током њене дуге и популарне владавине.

Дама Мери Гилмор

(Dame Mary Gilmore 1865 – 1962)

Дама Мери Гилмор била је писац, новинар, песник и борац за социјалну реформу. Позната је по томе што је писала и говорила у име жена, урођеника Аустралије и сиромашних.

АБ „Бенџо” Патерсон

(AB 'Banjo' Paterson 1864 – 1941)

Ендру Бартон Патерсон (Andrew Barton Paterson) био је песник, писац/композитор песама и новинар. Писао је под именом „Бенџо” Патерсон и памти се по томе што је компоновао најпознатију народну песму у Аустралији - „Waltzing Matilda”.

Часни Џон Флин

(Reverend John Flynn 1880 – 1951)

Часни Џон Флин је основао прву авионску здравствену службу на свету, Аустралијску краљевску службу летећих доктора. Он се памти по томе што је спасао многе животе тако што је здравствене услуге омогућио у забаченим крајевима Аустралије.

Мери Риби (Mary Reibey 1777 – 1855)

Мери Риби је била прва пословна жена у колонији Новог Јужног Велса. Након доласка у Аустралију као осуђеник у својим тинејџерским годинама, постала је угледни првак у заједници.

Едит Кауан (Edith Cowan 1861 – 1932)

Едит Кауан је била социјални радник, политичар и феминиста. Била је прва жена која је изабрана за члана једног од парламената Аустралије.

Давид Унаипон (David Unaipon 1872 – 1967)

Давид Унаипон је био писац, јавни говорник и проналазач. Памти се по доприносу који је дао науци и књижевности и по томе што је побољшао услове Абориџана.

Сер Џон Монаш
(Sir John Monash 1865 – 1931)

Сер Џон Монаш је био инжењер, администратор и један од највећих војних команданата. Запамћен је по вођству, интелигенцији и елоквенцији.

Дама Нели Мелба
(Dame Nellie Melba 1861 – 1931)

Дама Нели Мелба је била сопран светског реномеа. У свету позната као „Краљица песме“ била је прва аустралијска певачица која је стекла светску славу.

Национални празници и прославе

Аустралијски национални празници одражавају наше јудео-хришћанско наслеђе и обележавају прекретнице које су обликовале аустралијски идентитет од времена европске колонизације.

Утврђени датуми

Нова година: 1. јануар

Славимо почетак нове године.

Дан Аустралије: 26. јануар

Славимо то шта значи бити држављанин Аустралије и обележавамо долазак Прве флоте у Сиднејски залив 1788. године.

Дан Анзака: 25. април

Обележавамо искрцавање Аустралијско-новозеландског војног корпуса (ANZAC) на Галипољу за време Првог светског рата. Такође одајемо пошту свим Аустралијанцима који су се борили и погинули у разним сукобима.

Божих: 25. децембар

Дан када се по хришћанској традицији слави рођење Исуса Христа и дају поклони.

Други дан Божића: 26. децембар

Део прославе Божића.

Променљиви датуми

Празник рада или Осмочасовни дан

Слави се победа аустралијских радника – први осмочасовни радни дан у свету.

Ускрс

Обележава се хришћанска прича о смрти и ускрснућу Исуса Христа.

Краљичин рођендан

Обележава се рођендан шефа аустралијске државе, Краљице Елизабете II. Ова прослава се одржава другог понедељка у јуну у свакој држави и територији, осим Западне Аустралије.

Други државни празници

У разним државама, територијама и градовима се славе и други државни празници. На пример, Територија главног града Аустралије слави Дан Канбере, Јужна Аустралија слави Дан волонтера и Западна Аустралија слави Дан оснивања.

Новогодишњи ватромет изнад Сиднејске луке 2005. године

Аустралијски народ

Становништво Аустралије броји око 22 милиона људи и једно је од најразличитијих друштава на свету. Урођеници чине 2,5 одсто укупног становништва. Више од четвртине аустралијских становника је рођено у иностранству и доселили су се из преко 200 земаља. Разноликост становништва значи да Аустралија има богату разноврсност језика, вера, традиција и култура.

Аустралијске формалне везе са Великом Британијом су ослабиле с временом, али се утицај Велике Британије на аустралијске установе одржао. Такође се одржао и у многим нашим вредностима и наравно, у нашем националном језику. Мада се код куће и у заједници говори преко 200 различитих језика (укључујући и многе језике урођеника), енглески језик је важан део нашег националног идентитета.

Аустралијска економија

Аустралија има стабилну и конкурентну економију. Ми ценимо нашу енергичну и стручну радну снагу. Квалитет живота људи у Аустралији је један од највећих у свету.

Дик Смит

(Dick Smith - рођен 1944. године)

Дик Смит је један од најуспешнијих пословних људи у Аустралији, авануриста и филантроп.

Дик Смит се прво обогатио преко свог предузећа електронске опреме. Своје богатство је употребио за унапређење Аустралије. Основао је прехранбену компанију само за производе из Аустралије и уложио је милионе долара како би друге компаније остале у аустралијском власништву.

Добио је награду Аустралијанца године 1986. године, и освојио је награду за технолошки напредак и очување животне средине. Први је прелетео Аустралију и Тасманско море балоном. Познат је по авантуристичком духу, пословном успеху и дубокој љубави према Аустралији.

Тржиште

Стабилне и модерне финансијске институције и строги порески и трговински прописи у Аустралији дају људима сигурност у обављању пословних активности. Услугна индустрија, која обухвата туризам, образовање и финансијске услуге, чини скоро 70 одсто бруто домаћег производа Аустралије.

Аустралијска економска стабилност чини је атрактивном дестинацијом за улагање. Аустралијска берза је друга по величини у азијско-пацифичком региону, одмах иза Јапана.

Трговина

Највећи трговински партнери Аустралије су Јапан, Кина, Сједињене Америчке Државе, Јужна Кореја, Нови Зеланд и Уједињено Краљевство. Ми смо велики извозници пшенице, вуне, руде гвожђа, минерала и злата. Такође извозимо енергију у облику течног природног гаса и угља. Наша економија је отворена и трговина је увек играла виталну улогу у нашем економском напретку. Недавно је укупан извоз Аустралије износио преко 200 милијарди долара.

Рударство

Аустралија је богата природним ресурсима, као што су угљ, бакар, течни природни гас и минерални песак. За то постоји велика потражња, нарочито у земљама Азије чије економије су у порасту.

Минералне сировине и гориво су водеће извозне гране Аустралије

Аустралија као светска чланица

Аустралија је поносна на своју улогу добре међународне чланице. То показујемо тако што помажемо другима широм света који нису тако срећни као и ми.

Аустралијска међународна помоћ и хуманитарне делатности

Међународни програм помоћи аустралијске владе помаже земљама у развоју да смање сиромаштво и да постигну одрживи развој. Ову помоћ пружамо људима и владама у нашем региону и широм света.

Аустралијанци показују огромну великодушност када се догоде катастрофе у нашој земљи или у иностранству. Такође дајемо и редовне прилоге земљама које имају трајне проблеме. Опредељеност Аустралије за програм помоћи одражава аустралијски карактер.

Аустралијска помоћ Индонезији после цунамија у Индијском океану 2004. године

Активно учествовање Аустралије у међународним форумима

Аустралија је активан члан Уједињених нација (УН) од оснивања те организације 1945. године. У оквиру Конвенције УН о избеглицама из 1951. године, Аустралија пружа заштиту особама које су по овој Конвенцији идентификоване као избеглице. Такође дајемо допринос мировним напорима УН и помоћ када се ради о хуманитарним акцијама и ванредним ситуацијама у земљама у развоју и ангажовани смо у великој мери у Организацији УН за образовање, науку и културу.

Аустралија је постала пуноправан члан Организације за економску сарадњу и развој (OECD) 1971. године. OECD има за циљ да побољша економске, социјалне и радне услове у 30 земаља чланица и у другим земљама у развоју. Истовремено, циљ OECD је да прошири светску трговину.

Аустралија даје врло јаку подршку ближој сарадњи у азијско-пацифичком региону. Аустралија је активна чланица Азијско-пацифичког економског форума (APEC), Источноазијског самита (EAS), Регионалног форума ASEAN-а (ARF) и Форума пацифичких острва (PIF).

Др Кетрин Хамлин (Dr Catherine Hamlin AC - рођена 1924. год)

Др Кетрин Хамлин је гинеколог и позната је по томе што спасава младе Етиопљанке од живота пуног патње.

Кетрин Хамлин ради у Адис Абеби, Етиопији, од 1959. године, где помаже женама које задобију повреду током порођаја, познату као „везико-вагинална фистула“. Жене са овим проблемом не могу да контролишу телесне функције и због тога их прогањају из друштва.

Кетрин и њен муж су основали Болницу за лечење фистуле у Адис Абеби. Захваљујући њиховом напору, на хиљаде жена може да се врати својим кућама и да живе пуним и здравим животом у својим селима.

Др Кетрин Хамлин је 1995. године додељен Орден аустралијског витешког реда (Companion of the Order of Australia), највеће признање у Аустралији. Она и даље ради и помаже женама у Етиопији.

Аустралија данас је велика земља која расте и која је поносна на своја достигнућа у спорту, уметностима и науци. Ми ценимо квалитет живота наших људи, али стремимо још вишим циљевима.

Пружањем међународне помоћи и подршке, Аустралија је пренела смисао поштене игре са спортских терена у светску заједницу.

Аустралијски лауреати Нобелове награде

Аустралија је позната по научним и медицинским истраживањима. Десет Аустралијанаца су добили Нобелову награду из ових области.

Професор Вилијам Браг (Professor William Bragg 1862 – 1942) и Лоренц Браг (Lawrence Bragg 1890 – 1971), физичари.

Вилијам Браг (отац) и Лоренц Браг (син) су заједнички добили Нобелову награду за физику 1915. године, „за допринос у анализи кристалне структуре рендгенским зрацима”.

Сер Хауард Волтер Флори (Sir Howard Walter Florey 1898 – 1968), патолог.

Рођен у Аделејду, Јужној Аустралији, Хауард Флори је добио награду за физиологију или медицину 1945. године (заједнички) „за откриће пеницилина и његовог лековитог дејства у лечењу разних заразних болести”.

Сер Френк Мекфарлен Бернет (Sir Frank Macfarlane Burnet 1899 – 1985), медицински научник и биолог.

Рођен у Викторији, Бернет је добио Нобелову награду за физиологију или медицину (заједнички) „за откриће стечене имунолошке толеранције”.

Сер Џон Кару Еклс (Sir John Carew Eccles 1903 – 1997), физиолог.

Џон Еклс је рођен у Мелбурну и добио је Нобелову награду за физиологију или медицину 1963. године (заједнички) „за открића везана за јонске механизме који делују у периферним и централним деловима мембране нервне ћелије”.

Професор Џон Воркап Корнфорт (Professor John Warcup Cornforth 1917 – 2007), хемичар.

Џон Корнфорт је рођен у Сиднеју и добио је Нобелову награду за хемију 1975. године (заједнички) „за рад на стереохемији ензимски катализованих реакција”.

Професор Питер Дохерти (Professor Peter Doherty – рођен 1940. године), имунолог.

Питер Дохерти је рођен у Квинсленду и добио је Нобелову награду за физиологију или медицину 1996. године (заједнички) „за открића везана за специфичност имунолошке одбране посредством ћелија”.

Професор Бари Маршал (Professor Barry Marshall - рођен 1951. године), гастроентеролог и доктор Робин Ворен (Doctor Robin Warren - рођен 1937. године), патолог.

Бари Маршал и Робин Ворен су заједнички добили Нобелову награду за физиологију или медицину 2005. године за њихово откриће „бактерије *Хеликобактер пилори* и њене улоге у настанку гастритиса и пептичког улкуса”.

Професор Елизабет Хелен Блекбурн (Professor Elizabeth Helen Blackburn - рођена 1948. године), биолог.

Елизабет Блекбурн је рођена у Хобарту и добила је Нобелову награду за физиологију или медицину 2009. године (заједнички) „за откриће о томе како се хромозоми штите помоћу теломера и ензима теломеразе”.

Аустралија има и једног лауреата Нобелове награде из књижевности.

Петрик Вајт (Patrick White 1912 – 1990), романописац и драмски писац.

Рођен у Лондону од родитеља Аустралијанаца, Петрик Вајт је добио Нобелову награду за књижевност 1973. године „за епску и психолошку наративну уметност која је књижевности представила нови континент”.

5. део

Наша аустралијска прича

*Културе аустралијских урођеника су најстарије
културе на свету које су се до данас одржале.*

Наша аустралијска прича

Ова кратка историја није нипошто потпуна прича, али ће вам дати представу о догађајима који су обликовали нашу земљу и културу. Више хиљада година на овој земљи су живели и о њој се старали урођеници. Долазак Прве флоте 1788. године наговестио је промену њиховог света заувек. У последњих 200 година Аустралија је научила многе лекције о једнакости и људским правима на путу ка мултикултурализму и помирењу. Реформе које смо предузели значе да је аустралијска заједница, којој се и ви сада прикључујете, таква да се свака особа осећа укљученом и цењеном.

Урођеници

Културе аустралијских урођеника су најстарије културе на свету које су се до данас одржале. Аустралијски урођеници овде живе већ између 40 000 и 60 000 година.

Културе Аборицина и острвљана Торесовог мореуза се разликују. Они имају своје посебне језике и традиције.

Историјски гледано, Аборицини потичу из континенталног дела Аустралије и Тасманије.

Острвљани Торесовог мореуза потичу са острва која леже између врха Квинсленда и Папуа Нове Гвинеје. Острвљани Торесовог мореуза деле многе културне сличности са људима из Папуе Нове Гвинеје и других пацифичких острва.

Језици

Пре британског насељавања, Аборицини и острвљани Торесовог мореуза су користили преко 700 језика и дијалеката. Данас се још увек користи око 145 језика. Писани језик није постојао. Усмена предања урођеничких култура су веома важна јер говоре о људима и земљи. На пример, приче као што су оне о поплави у заливу Порт Филип (Port Phillip Bay) у Викторији описују истински догађај који се догодио пре 10 000 година.

Сањарење и уметност урођеника

Разна урођеничка племена имају сопствена имена за оно што ми зовемо „сањарење“. Сањарење (на енглеском Dreaming или Dreamtime), је систем знања, веровања и практичних радњи који управља животима урођеника. Он показује људима како треба да живе и да се понашају. Особе које не поштују ова правила се кажњавају.

Аборицинска уметност - Какаду

Родитељи и племенске старешине су деци причали приче о сањарењу. Из тих прича деца су научила како се обликовала и насељавала њихова земља и како да се понашају и зашто да се тако понашају. Из тих прича деца су такође извлачила вредне практичне поуке, као на пример, где да нађу храну.

Музика, песме и игре урођеника говоре о сањарењу и свакодневном животу. Када урођеници певају и играју они осећају дубоку везу са својим прецима.

Оригинални облици аборицинске уметности били су клесање у камену или сликање на камену и цртање на земљи. Нека дела су 30 000 година стара. Људи из централне Аустралије су сликали помоћу тачака и кругова који представљају земљу или приче из доба сањарења. У северним деловима Аустралије сликани су људи, животиње и духови.

Сањарење је и данас још увек важно за урођенике.

Први Европљани у Аустралији

Почеци европског истраживања

У 17. веку, португалски и холандски истраживачи су открили делове земље коју су тада назвали „Terra Australis Incognita”, непозната земља на југу. Холанђанин Вилем Јансон (Willem Janszoon) је 1606. године израдио карту западне стране полуострва Кејп Јорк (Cape York Peninsula) и северног врха Аустралије. Отприлике у ово време је и Луис Ваез де Торес (Luis Vaez de Torres) из Португалије прошао бродом кроз мореуз на северу континента.

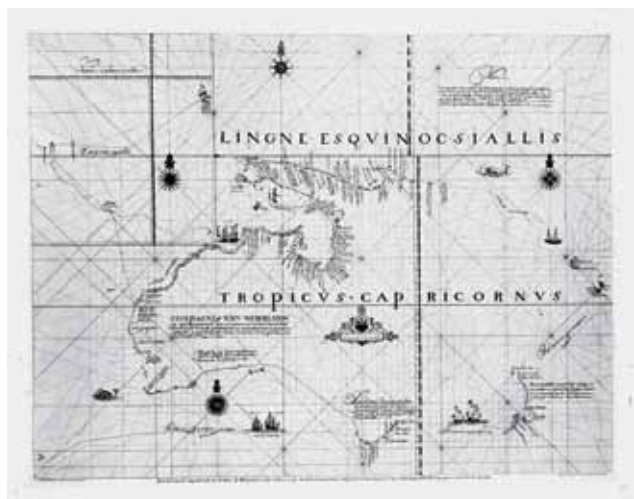
Касније, током 1600-их година, холандски морепловци су истраживали обалу Западне Аустралије. Холанђани су ову земљу назвали „Новом Холандијом”.

Абел Тасман (Abel Tasman) је 1642. године пронашао обалу нове земље коју је назвао „Ван Дименова Земља” (данашња Тасманија). Он је такође израдио географску карту која је обухватила више хиљада миља аустралијске обале. Његова недовршена карта Нове Холандије показује како је он веровао да је земља на северу спојена са Папуом Новом Гвинејом.

Вилијам Демпијер (William Dampier) био је први Енглец који је крочио на тло Аустралије. Он се 1684. године искрцао на северозападној обали. Земља је била сува и прашњава тако да није сматрао да је погодна за трговину или насељавање.

Капетан Џејмс Кук (Captain James Cook)

Све до доласка Енглеца Џејмса Кука (James Cook) 1770. године, на свом броду „Ендевор” (Endeavour) Европљани нису истраживали источну обалу Аустралије. Кука је послала британска влада да истражи јужни Пацифик. Он је израдио карту источне обале и пристао у Ботани Беј (Botany Bay), мало јужније од места где се данас налази Сиднеј. Џејмс Кук је назвао ову земљу „Нови Јужни Велс”, и заузео је у име Краља Џорџа III (King George III).

Карта Нове Холандије Абела Тасмана (Abel Tasman), 1644

Депортовање осуђеника

Аустралија је јединствена по томе што су већина првих европских досељеника били осуђеници. Након што су Сједињене Америчке Државе стекле своју независност, Велика Британија више није могла тамо да шаље своје осуђенике. Британски затвори су постали претрпани. Када је број осуђеника превише нарастао, британска влада је морала да нађе ново место где да их смести. Велика Британија је 1786. године одлучила да пошаље осуђенике у Нови Јужни Велс. То се звало „депортовање”.

Прва колонија

Први гувернер колоније Новог Јужног Велса био је капетан Артур Филип (Captain Arthur Phillip). Он је безбедно довео прву флоту од 11 бродова из Британије на други крај света. Водио је рачуна о исхрани и стању осуђеника, тако да их је веома мало умрло на путу.

Капетан Филип је увео Прву флоту у Сиднејски залив 26. јануара 1788. године. На годишњицу овог догађаја славимо Дан Аустралије сваке године.

Прва флота из Британије стигла је у Сиднејски залив 1788. године

Прве године

Прве године колоније биле су врло тешке. Гувернер Филип се постарао да људи не умру од глади тако што је одредио једнако следовање за све, укључујући ту и себе и своје офицере. Његов здрав разум и одлучност су помогли да колонија преживи те прве тешке године.

Најтеже послове у новој колонији обављали су осуђеници принудним радом. За недовољно добро урађен посао, бежање или пијанство казна је била шибање. За озбиљна кривична дела, слали су их у удаљене насеобине или вешали. Осуђеници који су одслужили казне постајали су слободни људи и придруживали су се заједници да раде и оснивају породице.

Нове могућности

Прво европско становништво Аустралије било је сачињено од Енглеза, Шкотланђана, Велшана и Ираца. Шкотланђани, Велшани и Ирци су у прошлости често ратовали против Енглеза, али у Аустралији, све четири групе су врло блиско сарађивале и живеле заједно.

Осуђеници и бивши осуђеници почели су да проналазе нове могућности у колонији. Војни официри су своје време користили да зараде новац трговином и запошљавали су осуђенике и бивше осуђенике да им у томе помогну. Ускоро су и неки од тих бивших осуђеника основали своје трговачке фирме. Други бивши осуђеници су добро пролазили као фармери, занатлије, власници продавница и крчми. Жене, бивши заробљеници, су такође добро пролазиле у послу, и на неки начин, уживале су већу слободу од жена у Енглеској.

Каролина Чизом (Caroline Chisholm 1808 – 1877)

Каролина Чизом је била водећа личност социјалних реформи која је побољшала ситуацију неудатих жена првих дана у колонијама.

Каролина је дошла у Аустралију 1838. године са својим мужем, војним официром, и петоро деце. Помагала је женама које су се доселиле и које су живеле на улицама Сиднеја. У року од неколико година, основала је 16 хостела за жене широм колоније.

Каролина је много радила на томе да побољша живот на бродовима који су превозили људе до колонија. Она је такође покренула план за доделу зајмова сиромашним особама да би се прекинуо круг зависности и сиромаштва.

Данас, велики број школа у Аустралији носи име Каролине Чизом. Била је позната као „пријатељ досељеника“ и запамћена је по неуморном раду како би помогла људима да почну нови живот.

Просвећени гувернер

Уз Гувернера Филипа, Гувернер Лаклан Меквори (Governor Lachlan Macquarie) заузима важно мјесту у нашој раној историји. Он је управљао колонијом Новог Јужног Велса од 1810. до 1821. године. Градио је колонију као слободно насеље, а не као колонију осуђеника. Побољшао је начин обраде земљишта и изградио нове путеве и јавне објекте. Подстицао је истраживање Аустралије.

Меквори је такође улагао новац у образовање и поштовао је права бивших осуђеника. Неке бивше осуђенике поставио је за судије и државне службенике.

Гувернер Меквори је запамћен у историји због позитивних промена које је извршио у колонији. Универзитет Меквори у Новом Јужном Велсу је добио име по њему.

Осуђеничко наслеђе

После истека Мекворијевог рока, мишљење је било да је позиција гувернера сувише моћна за једног човека, тако да је 1823. године формирано Законодавно веће Новог Јужног Велса да саветује следећег гувернера. Законодавно веће је покушало да изврши реформу колоније како би осуђеници били примерено кажњени и да не би превише добро живели. Али, оно није могло да ускрати све могућности осуђеницима у Новом Јужном Велсу и другим колонијама које су основане широм Аустралије почетком 19. века.

Укупно је у Аустралију транспортовано преко 160 000 осуђеника. Велика Британија је престала да шаље осуђенике у Нови Јужни Велс 1840. године, на Тасманију 1852. године и у Западну Аустралију 1868. године.

Деца осуђеника су увек била слободна, тако да је подела између бивших осуђеника и других досељеника постепено нестала. Од 1850-их, колонисти су сами управљали колонијом и желели су да створе угледно друштво. Колонисти су се стидели своје прошлости и о томе нису говорили. Отприлике један век касније, овај осећај срамоте се променио и Аустралијанци су почели да се поносе својом прошлосту као осуђеника. Многим људима ових дана је драго када открију да им је неки предак био осуђеник.

У овом духу прихватања, Аустралијанци су постали народ који не мари много о нечијем породичном пореклу или ранијем понашању. Ми прихватамо људе као што јесу и према свакоме се односимо равноправно.

Урођеници после европске колонизације

Процењује се да је у Аустралији живело између 750 000 и 1,4 милиона Аборицина и острвљана Торесовог мореуза пре почетка европске колонизације. Постојало је око 250 индивидуалних нација и преко 700 језичких група.

Када је почело насељавање, британска влада није склопила уговор са Аборицинима. Урођеници су имали своје економије и прастару везу са земљом. Влада то није могла да призна јер такви системи и веровања нису постојали у Европи. Аборицини нису гајили усеве или градили куће да би боравили на једном месту, као што су то радили Британци, тако да је влада сматрала да они немају осећај власништва. Влада се осећала слободном да преузме земљу.

Фатални судар

Првим гувернерима је речено да не наносе неправду Аборицинима, али када су се британски колонисти настанили на аборицинској земљи, многи аборицини су били убијени. Колонисти обично нису били кажњавани за ова кривична дела.

Неки аборицински народи и колонисти могли су да живе заједно у миру. Неки колонисти су запошљавали Аборицине да раде на фармама где су држали овце и стоку. Гувернер Меквори је понудио Аборицинима земљу да је обрађују и да подигну школу за аборицинску децу. Али, врло мали број Аборицина је желео да живи на исти начин као колонисти. Нису хтели да изгубе своју културу и традиције.

Није нам познат тачан број урођеника који су убијени у борбама око земље, али знамо да је умрло више стотина хиљада Аборицина. Највећи узрок смрти Аборицина биле су болести које су Европљани донели у земљу. Губитак аборицинског живота је био катастрофалан. У Викторији је 1830-их година било око 10 000 Аборицина. 1853. године избројано је само 1907 Аборицина.

Историјске прекретнице

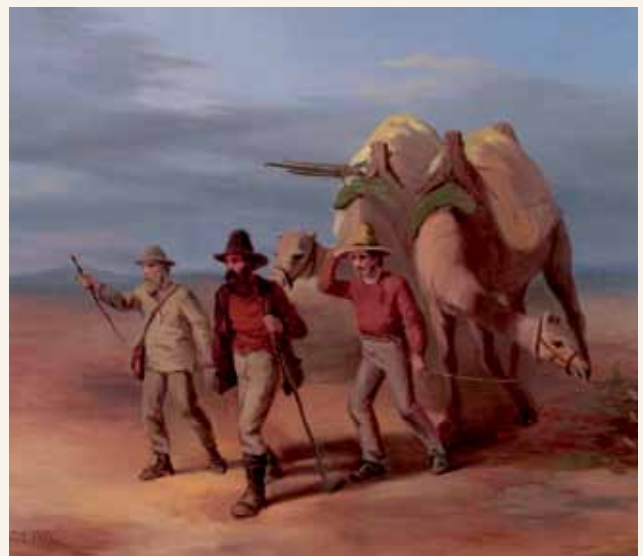
Истраживање унутрашњости

У Новом Јужном Велсу нови колонисти су били суочени са великим тешкоћама. Врло мали део Аустралије је плодно земљиште. Аборицини су научили да се сналазе и да живе у таквом окружењу, мада су и они патили током суше.

Прва велика препрека са којом су се сиднејски колонисти суочили приликом истраживања унутрашњости био је планински венац Плаве планине (Blue Mountains), 50 километара западно од Сиднеја. Три човека, Блексланд (Blaxland), Вентворт (Wentworth) и Лосон (Lawson) су најзад успели да пређу преко планина 1813. године. Пут и железничка пруга преко Плавих планина још увек иду правцем којим су се они кретали.

Са друге стране ових планина истраживачи су открили отворена пространства погодна за гајење оваца и стоке. Међутим, нешто даље у унутрашњости наишли су на сушну земљу и пустињу. Имали су проблема да нађу воду и нису могли да носе довољно хране да би преживели. Лудвиг Лајкарт (Ludwig Lieichardt), истраживач немачког порекла, нестao је 1848. године приликом покушаја да пређе континент са истока на запад.

Бурк и Вилс (Burke and Wills) су 1860. године кренули из Мелбурна да пређу Аустралију од југа до севера. Предводили су велику експедицију, али пут је био врло тежак. Бурк и Вилс нису имали искуства у таквим пределима. Стручну помоћ су добили од аборицинског народа Јандруванда (Yandruwandha), али су оба истраживача умрла у повратку. Иако Бурк и Вилс нису успели да заврше експедицију, њихова прича се памти кроз уметност и књижевност. То је трагичан пример суровости наше земље.

Експедиција Бурка и Вилса кроз Аустралију, 1860

Колонисти и први насељеници

Чак и када су имали добру земљу, живот колониста је био врло тежак. После поплава или суша, фармери су често морали да почињу изнова. До 1838. године вуна је постала главна извозна роба Аустралије, али у случају суше или пада цене вуне на иностраном тржишту, колонисти би остали без средстава за живот. Али, људи се нису предавали и наставили су да се боре. „Аустралијски борац“ (Aussie battler) је име које дајемо особи која преброди таква тешка времена. „Aussie battler“ представља борбени дух и способност брзог опоравка Аустралијанаца. И мушким и женским пионирима се одаје поштовање за храброст коју су показали у таквим тешким временима. Жене су често морале да воде посао или одржавају фарму док су мужеви били одсутни или су можда умрли.

Аустралијски дух другарства је настао током ових првих сурових година. Тај дух је био јак међу радницима који су путовали по унутрашњости и шишали овце и гонили стоку. Колонисти су такође помагали једни другима у тешким ситуацијама. Ова традиција је још увек део аустралијског живота, на пример, када на хиљаде људи добровољно учествује у гашењу шумских пожара сваке године.

Златна грозница

Откриће злата у Новом Јужном Велсу почетком 1851. године је описано као „откриће које је променило нацију“. Убрзо после тога, злато је откривено и у Викторији, новој независној колонији.

До краја 1852. године, 90 000 људи је допутовало у Викторију из свих крајева Аустралије и света да тражи злато.

Злато је откривено у колонијама Новог Јужног Велса и Викторије 1851. године

Побуна Еурека (Eureka) је остала у сећању као велики демократски покрет у историји Аустралије. На налазиштима злата у Баларату (Ballarat) 1854. године, копачи злата су одржали велики протест против строгог режима државних службеника који су управљали налазиштима злата.

Владине трупе су поступале врло грубо са копачима приликом наплате дозволе за копање злата. На дан 11. новембра 1854. године, 10 000 људи се окупило на Бејкери Хил (Bakery Hill) у Баларату (Ballarat) да усвоји повељу основних демократских права. Захтевали су да им се омогући да копају злато без плаћања скупе дозволе. Такође су тражили да им се омогући да гласају за људе који ће их представљати у Парламенту Викторије.

Једна мања група је поставила барикаде око копа Еурека и истакла заставу побуњеника са Јужним крстом. Државни службеници су наредили војницима да нападну барикаде у јутро, 3. децембра 1854. године. Копачи злата су били убрзо савладани и око 30 копача је погинуло.

Застава Еурека

Када су вође побуњеника изведене пред суд и оптужене за велеиздају, ниједна порота није хтела да их осуди. Краљевска комисија је установила да је кривица била владина и многи захтеви копача били су испуњени. Њихова жеља да имају представника у Парламенту такође је прихваћена. У року од годину дана, Питер Лејлор (Peter Lalor), вођа побуњеника, постао је члан Парламента Викторије.

Побуна Еурека је од тада симбол протеста и наше вере у равноправан третман.

Златна грозница је на многе начине променила Аустралију. Током година колико је трајала златна грозница, укупно становништво Аустралије је порасло са 43 000 1851. године, на 1,7 милиона 1870. године. Прва железница и телеграф су изграђени 1850-их да би се повезало растуће становништво.

Огромне насlage злата су откривене у свим колонијама осим Јужне Аустралије. Економија је цветала и злато је надмашило вуну као наш највреднији извоз. Око 1890. године, могуће је да је Аустралија имала највиши животни стандард на свету.

Бесправни насељеници и фармери

Првих дана после оснивања колонија, људи познати као „бесправни насељеници“ (squatters) запосели су огромне површине земље да би је обрађивали. Иако обично нису морали да плаћају за ову земљу, бесправни насељеници су је сматрали својом. Када је прошло време прве златне грознице, настала је велика борба да се ова земља одузме од бесправних насељеника.

Влада је током 1860-их година желела да прода земљу коју су запосели бесправни насељеници радницима и њиховим породицама да би је они обрађивали. Бесправни насељеници су покушали да задрже што више земље за себе тако што су полагали право на већи број закупних уговора, нарочито оних који су се односили на најбоље локације.

Нови фармери су били суочени са околином у којој није било лако радити и живети, и све док се железница није изградила били су далеко од пијаца. Могућност високе зараде у градовима је увек чинила живот на фарми и рад за малу плату неатрактивним.

Међутим, фармери у Јужној Аустралији су добро пролазили, и тамо је и почела аустралијска традиција проналажења механизације за лакши рад на фармама. Плуг за крчење пањева (1870-их), на пример, омогућио је лако чишћење земље за потребе пољопривреде.

Сеобе 1800-их

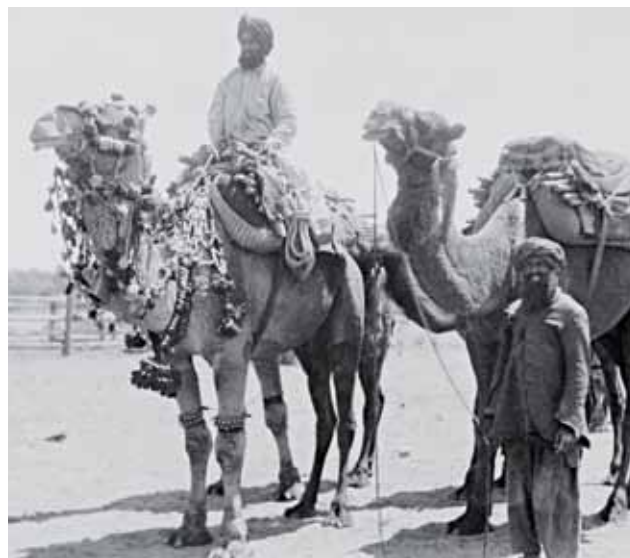
Почетком 1800-их, енглески, шкотски, велшански и ирски колонисти су чинили главне групе у колонијама. Њихово наслеђе је била основа за нову нацију. Разнода, културне активности и верски обреди у Аустралији су били исти као и у Уједињеном Краљевству. Међутим, постојале су и мање групе досељеника из Европе и Азије. Досељеници из Европе 1800-их били су Италијани, Грци, Пољаци, Малтежани и Руси, као и Французи који су радили у винској индустрији. То су углавном били млади људи који су трагали за послом и богатством или морнари који су побегли са својих бродова.

Кинески досељеници су почели да стижу у Аустралију после 1842. године. Њихов број се повећао након открића злата тако да је на налазиштима злата дошло до расних тензија. Због тога су избијали нереди који су били уперени против Кинеза, као они који су избили у Бендигу (Bendigo) 1854. године. Расне тензије су биле повод за прва ограничења имиграције у Викторији 1855. године и у Новом Јужном Велсу 1861. године.

По завршетку златне грознице која је трајала 1850-их година, већина Кинеза се вратила својим кућама. Од оних који су остали били су кинески вртлари који су снабдевали преко потребно свеже воће и поврће у крајевима где је вода била оскудна.

Од 1860-их, људи из Ирана, Египта и Турске почели су да организују превоз камилама, тзв. „camel trains“ кроз унутрашњост Аустралије. Уз индијске камиларе, све су их у најширем смислу речи звали „Авганистанцима“, углавном због сличног начина одевања и исте исламске вере. Ови камилари се сматрају „првим истраживачима унутрашњости“. Око 4000 Индијаца и 6000 становника пацифичких острва је радило у индустријама шећера и банана у Квинсленду.

Од 1880-их, радници из Либана су почели да долазе у Аустралију. Многи Либанци су се бавили производњом тканина и одеће. Либанске породице су постале власници већине текстилних продавница у унутрашњости Аустралије, традиција која се до данас одржала.

Камилари „Авганистанци“ у унутрашњости Аустралије

Аборицински резервати

Пошто су се завршиле прве борбе око земље између Аборицина и колониста, Аборицини су наставили да живе на маргинама друштва. Неки су радили на удаљеним фармама оваца и говеда за врло мале плате. Колонијалне власти су направиле резервате где су Аборицини могли да живе, али у тим резерватима Аборицини нису могли да живе својим традиционалним начином живота. Нису могли да лове и сакупљају како су то они желели.

Крајем 1800-их, колонијалне власти су одузели права Аборицинима. Аборицинима је речено где да живе, за кога могу да се ожене или удају, и многа аборицинска деца су одузета родитељима. Та деца су била предата „белим“ породицама или послата у државна сиротишта. Са том праксом се престало, али то још увек изазива дубоку тугу код Аборицина и многих других Аустралијанаца.

Право гласа

„Суфражеткиње” је назив који се користио широм света за жене које су се бориле да добију право гласа на изборима. Током 1880-их и 1890-их, свака колонија је имала најмање једно удружење које се борило за право гласа жена. Суфражеткиње су прикупљале на хиљаде потписа на петицијама које су затим предавале колонијалним парламентима.

Жене у Јужној Аустралији су се избориле за право гласа и да се кандидују за парламент 1895. године. У Западној Аустралији жене су се избориле за право гласа 1899. године.

1902. године, Аустралија је била прва земља која је женама дала и право гласа и право да се кандидују за Парламент Аустралије. Урођеници (и жене и мушкарци) нису имали право гласа све до 1962. године.

Едит Коан (Edith Cowan) је постала прва жена члан парламента, када је 1923. године изабрана за члана Парламента Западне Аустралије. Тек је 1943. године једна жена, Енид Лајонс (Enid Lyons), изабрана за члана аустралијског Парламента.

Кетрин Спенц (Catherine Spence 1825 – 1910)

Кетрин Спенц је била писац, проповедник, феминиста и суфражеткиња.

Кетрин Спенц се доселила у Аустралију из Шкотске. Писала је романе о животу у Аустралији за које је добила награде, као и школске уџбенике.

Она је помогла да се оснује организација за помоћ бескућној деци и пружала је помоћ новим дечјим вртићима и државним средњим школама за девојке.

Кетрин је била прва жена која се кандидовала за парламент и добила је велики број гласова на изборима, али није освојила место за које се кандидовала. Постала је вице-председница Лиге за право гласа жена Јужне Аустралије 1891. године.

Кетрин Спенц је симбол онога што жене могу да постигну, чак и у временима ограничене слободе.

Федерација

Колоније су се одвојено развијале, али је већ крајем 19. века почео да се развија заједнички осећај националног припадања. Тај осећај је изражен у речима песме „Advance Australia Fair”. Песму је написао Питер Додс Мекормик (Peter Dodds McCormick), а први пут је изведена у Сиднеју 1878. године. Песма је сада наша национална химна.

Крајем 19. века, два пута се покушало да се уједине колоније. Сер Хенри Паркс (Sir Henry Parkes) је 1889. године позвао да се формира јака, нова нација. Аустралоазијска конференција о федерацији одржана је 1890. године на којој се расправљало о стварању аустралијске федерације.

После извесног застоја, покрет за стварање федерације се убрзао 1893. године. Бирачи су изабрали чланове за следећу уставну конвенцију и гласали су на два референдума за прихватање Устава. Чињеница да је стварање федерације било засновано на жељама народа говори о томе колико је Аустралија у то време била напредна.

Дан федерације, Бризбен 1901

Британска влада се сагласила са тиме да Аустралија може сама собом да управља и прва влада Аустралије је положила заклетву пред огромним скупом људи у сиднејском Сентенијал парку 1. јануара 1901. године. Председник владе нове нације био је Едмунд Бартон (Edmund Barton), који је предводио покрет за стварање федерације у Новом Јужном Велсу.

Аустралија је тако постала нација, али је још увек била део британске империје. Све до 1931. године није могла потпуно да преузме власт над одбраном и спољним пословима. Иако је ојачао осећај националног поноса, људи су још увек имали јак осећај да су Британци.

Сер Едмунд Бартон

Настанак политичких странака

До 1880-их радници у Аустралији су створили јаке синдикате. У тешким временима за време економске депресије и суше, ови синдикати су организовали штрајкове да заштите плате и радне услове. Радници су се затим окренули политици и 1891. године основали су Лабуристичку странку (Labor Party).

Први задатак Лабуристичке странке је био да се поново почну исплаћивати и повећају радничке плате и побољшају радни услови. Средња класа је живела удобније, али је ипак имала разумевања за ситуацију у којој су се налазили радници. Званични одбори су формирани да одређују плате и спречавају штрајкове. Савезни суд за измирење и арбитражу (Commonwealth Court of Conciliation and Arbitration) је 1907. године одредио минималну плату од које су, радник, његова жена и троје деце могли „штедљиво“ да живе.

И док је Лабуристичка странка расла, све друге странке су се удружиле у Либералну странку (Liberal Party) 1910. године. Између два рата она је постала Националистичка странка (Nationalist Party), а затим Уједињена аустралијска странка (United Australia Party). Либерална странка, као што је данас знамо, основана је 1944. године. То се догодило након конференције коју је сазвао Роберт Мензис (Robert Menzies) и којој су присуствовале многе странке, осим Лабуристичке. Сер Роберт Мензис је затим постао Председник аустралијске владе и на тој позицији је остао најдуже од свих председника влада.

После Првог светског рата, основана је Земаљска странка (Country Party) да се бори за права фармера. Данас је позната као Национална странка (Nationals) и обично је у коалицији са Либералном странком.

Закон о ограничењу имиграције из 1901.

Политика која је позната као „Аустралија за белце“ (White Australia policy) постала је закон након ступања на снагу Закона о ограничењу имиграције, који је усвојен у децембру 1901. године. Овај закон је досељеницима ограничио могућност рада и ограничио је досељавање особа које нису биле беле расе.

Сви они који нису били пореклом Европљани морали су да полагају испит/ диктат од 50 речи на једном од европских језика. Чланови Кинеске привредне коморе, адвокат Вилијам Ах Кет (William Ah Ket) и водећи кинески пословни људи јавно су протестовали против тога, али нису успели да промене закон.

Кинезе, Индијце, становнике пацифичких острва и људе са Блиског истока заменили су углавном досељеници из јужне Европе у новој федеративној Аустралији, али њихов културни допринос је већ био саставни део аустралијског друштвеног идентитета.

Први светски рат, 1914 – 1918

Осим неких мањих борби које су вођене између колониста и Аборицина, Аустралија је увек била изузетно мирна земља. Није било ни грађанских ратова ни револуција. Први досељеници су били врло лојални британској империји.

Међутим, као европска испостава близу Азије, Аустралија се осећала рањивом, нарочито када је Јапан постао велика сила. Аустралија се за одбрану ослањала на британску империју и њену поморску силу. Аустралија је учествовала у оба светска рата да би британска империја остала јака и да би се ми заштитили.

Аустралијски војници су ушли у Први светски рат 1915. године, нападом на савезника Немачке - Турску. Аустралијанци и Новозеланђани су добили задатак да нападну одређени део Галипољског полуострва.

Искрцали су их на погрешном месту тако да су морали да се пењу уз стрме литице док су на њих пуцали турски војници. Некако су успели да се испењу уз литице и да се закопају, мада је велики број младића погинуо. Аустралијанци код куће су били веома поносни на храброст Анзака.

Полуострво Галипоље за време Првог светског рата

Датум искрцавања на Галипољу (25. април) је национални празник. Зове се Дан Анзака (Anzac Day) што је скраћеница за Аустралијско-новозеландски војни корпус (Australian and New Zealand Army Corps).

После Галипоља, аустралијске снаге су се бориле на Западном фронту у Француској. Ту су добили име „копачи“ (diggers) због тога што су много времена проводили копајући и поправљајући ровове. Под вођством команданта, генерала Џона Монаша (General John Monash), аустралијски копачи су однели велике победе у последњим биткама против Немачке.

Аустралијски војници (мушкарци и жене) су се такође борили на Блиском истоку, учествујући у одбрани Суецког канала и савезничком освајању Синајског полуострва.

Симпсон и његов магарцац – Џон Симпсон Киркпатрик (John Simpson Kirkpatrick 1892 – 1915)

Џон Симпсон Киркпатрик био је војник који је постао аустралијска легенда.

Као војник, Џон Симпсон је служио у санитетском корпусу на Галипољу као носач рањеника. Пошто је било тешко преносити рањенике на носилима преко брда и долина он је, супротно војним наређењима, користио магарца по имену Дафи (Duffy) за пребацавање рањеника на безбедно место.

Даноноћно су ризиковали своје животе на путу од бојишта до кампа на плажи.

Војник Џон Симпсон је стигао на Галипоље 25. априла 1915. године. Погинуо је четири недеље касније од непријатељске ватре. Други војници коју се налазили у кампу на плажи су тужно и без речи посматрали магарца Дафија (Duffy) како, са рањеником на леђима, каска према плажи без свог младог газде поред себе.

Легенда Анзака

Традиција Анзак је настала 25. априла 1915. године, када се Аустралијско-новозеландски корпус искрцао на полуострву Галипољу у Турској.

Искрцавање је обележило почетак кампање која је трајала осам месеци и током које је рањено око 25 000 Аустралијанаца, укључујући 8700 који су погинули или преминули од рана или болести. Храброст и борбени дух оних који су се борили на полуострву Галипољу су прерасли у легенду, тако да је реч „Анзак“ ушла у аустралијски и новозеландски речник.

Прва годишњица искрцавања обележена је 1916. године у Аустралији, на Новом Зеланду и Енглеској, као и од стране трупа које су служиле у Египту. Те године, 25. април је проглашен „Дан Анзака“ (Anzac Day).

Почетком 1920-их година, прославе Дана Анзака су се одржавале широм Аустралије, а државе су прогласиле Дан Анзака за државни празник. У главним градовима су подигнути велики ратни споменици, док споменици у већим и мањим градовима широм земље одају почаст младићима и девојкама који су погинули у том и каснијим сукобима.

Дан Анзака је сада дан на који се одаје почаст свима који су учествовали у ратовима, сукобима и мировним операцијама. Тај дан у ствари није војна прослава и тада се не славе победе – Галипољска битка се завршила неуспехом. На тај да се одаје почаст обичним војницима, и мушкарцима и женама, за другарство, издржљивост и хумор који испољавају када су суочени са великим тешкоћама. Данас се комеморација Дана Анзака одржава у Аустралији и широм света. Аустралијски војници који су се борили за време Другог светског рата и у другим сукобима, као и они који су учествовали у мировним операцијама и ветерани из савезничких земаља поносно марширају на парадама поводом Дана Анзака.

Јутарња служба на Галипољу на Дан Анзака

Велика депресија, 1929 – 1932

Велика депресија је било време огромних тешкоћа за људе у Аустралији. Почела је истовремено када се догодио и колапс берзе у Њујорку, али постојали су и други фактори који су допринели избијању депресије. То је био пад цена и смањена продаја робе намењене за извоз, смањење зајмова из иностранства и државне потрошње и пад изградње. До средине 1932. године, скоро 32 одсто Аустралијанаца је остало без посла.

Депресија је разорно деловала на аустралијско друштво. Без посла и редовног прихода, многи људи су изгубили своје куће и били су приморани да живе у привременим склоништима без грејања и основних санитарних услова. Неки очеви су напустили своје породице или су се одали алкохолу. Деца радника су напуштала школу у својој 13. или 14. години. Многе жене су радиле обичне послове и саме се бринуле о својој деци и својим домовима.

У време које је претходило депресији, аустралијска влада није имала израђен основни план помоћи за незапослене. Осим добротворних и неких приватних организација, сиромашни су морали да се ослањају на пројекте за незапослене и пројекте јавних радова.

Економија је почела да се опоравља 1932. године, али, у многим случајевима, штета коју су претрпеле многе породице није могла да се надокнади. Током Велике депресије, до изражаја је дошла улога добротворних организација и волонтера.

Народна кухиња за време Велике депресије

Сер Чарлс Кингсфорд Смит (Sir Charles Kingsford Smith 1897 – 1935)

Сер Чарлс Кингсфорд Смит је био храбар пилот, пионир авијације и аустралијски херој.

За време Првог светског рата, Чарлс Кингсфорд Смит се борио на Галипољу и летео је у саставу Британског краљевског летећег корпуса.

Његов највећи успех је био прво прелетање Тихог океана од Калифорније до Квинсленда 1928. године. Када је његов авион, Јужни крст, најзад слетео у Аустралију, дочекало га је 25 000 обожавалаца који су дошли да бодре свог хероја „Смитија“ (Smithy). Постао је витез за свој допринос авијацији 1932. године.

На жалост, током лета од Енглеске до Аустралије 1935. године, његов авион се срушио и није пронађен.

Сер Чарлса Кингсфорда Смита су звали најбољим авијатичарем света и запамћен је по томе што је за време депресије постао истински аустралијски херој и узор људима.

Други светски рат, 1939 – 1945

У Другом светском рату Аустралијанци су се борили на страни савезника у пустињама северне Африке и многим другим местима. У северној Африци борили су се током дуге немачке и италијанске опсаде у градићу Тобруку. Непријатељ их је назвао „пацовима Тобрука“ (Rats of Tobruk) јер су били сатерани у теснац па су били принуђени да једу све што су могли да нађу. Аустралијанци су се борили и преживели ове мукотрпне услове и тако су прихватили ово име за себе. Опсада је потврдила да су ови људи имали борбени дух копача из Првог светског рата. И сами војници су знали да иза њих стоји велика традиција којој су морали да буду равни.

Аустралијски војници су се враћали кући када је Јапан започео рат у Пацифику. Али, пре него што су се вратили, морали су да бране Папуу и Нову Гвинеју. Овај огроман задатак су добили обични војници и млади регрути који нису били добро обучени. Са непријатељем су се борили у џунгли, дуж стрме и блатњаве стазе познате под именом Кокода (Kokoda Track). Аустралијске трупе су зауставиле напредовање Јапанаца, а стаза Кокода се придружила заливу Анзака на Галипољу као место ходочашћа за многе Аустралијанце.

Рањени војник на стази Кокода коме помаже Папуанац

Када су Јапанци освојили велику британску базу у Сингапору 1942. године, међу заробљенима је било и 15 000 аустралијских војника који су одведени да раде на изградњи пруге између Тајланда и Бурме. У току изградње ове пруге која је била под контролом Јапанаца за време Другог светског рата умрло је на хиљаде аустралијских и британских ратних затвореника.

Једна од најболнијих успомена Аустралијанаца на рат је суров начин на који су Јапанци поступали према тим људима. Иако су аустралијски заробљеници урадили све што су могли да помогну једни другима, иако су се официри и војници односили једни према другима равноправно, многи Аустралијанци су ту умрли.

Дан сећања

Као и прослава Дана Анзака, Дан сећања је дан када Аустралијанци одају пошту онима који су се борили и погинули у рату. Сваке године 11. новембра у 11 сати Аустралијанци ћутањем одају пошту свима онима који су се жртвовали и погинули или патили у ратовима и сукобима, као и свима онима који су учествовали у тим ратовима. На тај дан носимо црвени цвет мака.

Као симбол сећања, од Првог светског рата се носи црвени цвет мака

Аустралијске одбрамбене снаге су недавно учествовале у сукобима у Источном Тимору, Ираку, Судану и Авганистану, као и у мировним операцијама под окриљем Уједињених Нација у многим деловима света, укључујући Африку, Блиски исток и азијско-пацифички регион.

Сер Едвард „Вири” Данлоп (Sir Edward ‘Weary’ Dunlop 1907 – 1993)

Сер Едвард „Вири” Данлоп је био храбар и брижан хирург и аустралијски ратни херој.

Вири је био војни хирург за време Другог светског рата. Њега су заједно са његовим војницима заробили Јапанци и одвели у Бурму да ради на изградњи пруге између Тајланда и Бурме.

Тај посао је био дуготрајан и мукотрпан.

Као командант, Вири је бранио своје људе, а као хирург, провео је много времена лечећи их. У кампу су га подвргавали тортури, али пркосно је наставио да ради.

Добио је витешку титулу 1969. године за допринос медицини. Када је умро, 10 000 људи је изашло на улице Мелбурна на државну сахрану хероја кога су звали „Хирург пруге”.

У логорима су били кратко време али су научили нешто о овој земљи и људима. После рата, многи су се вратили у Аустралију као досељеници.

Долазак европских досељеника у Аустралију

Досељавање почетком 1900-их

У периоду између Првог и Другог светског рата, рестриктивне мере за улазак у Аустралију су и даље биле на снази. Али, и даље је растао број људи који су се досељавали, нарочито мушкараца из јужне Европе. Они су са собом донели вештине, образовање и своје културне вредности. Они су помогли да се развије рурална индустрија у Аустралији и изградње путевима и пруге. Стручни италијански клесари су дали значајан допринос изградњи наших јавних зграда и резиденција.

Крајем 1930-их, јеврејске избеглице су почеле да долазе из Европе. Бежали су од опасности коју је представљала нацистичка Немачка. Долазили су из Немачке, Аустрије, Чехословачке, Мађарске и Пољске. Многи од њих су били високо образовани и у великој мери су допринели културном животу Аустралије.

Седамнаест хиљада италијанских војника заробљених у Другом светском рату било је смештено у ратним логорима у Аустралији. Према њима се праведно поступало.

Послератне избеглице

После рата, Аустралија је доводила досељенике из других европских земаља како би повећала број становника. Више милиона људи је побегло из нацистичке Немачке или није могло да се врати својим домовинама које су у то време биле под окупацијом совјетске Русије. Око 170 000 ових размештених особа је примљено у Аустралију да почну нови живот.

У Аустралији је такође владала велика несташница радне снаге. Аустралијска влада је сматрала да је раст становништва неопходан за будућност земље. Здрави и одрасли мигранти испод 45 година старости су могли да дођу у Аустралију за 10 фунти, а њихова деца су могла бесплатно да путују. Али, националности су још биле ограничене на оне из Уједињеног Краљевства и Европе.

Да би оживела аустралијску привреду, аустралијска влада је започела рад на пројекту великих размера 1949. године, по коме би се вода из Снежне реке (Snowy River) хватала пре него што се слије у море у источној Викторији. Ток реке је скренут ка унутрашњости за наводњавање и производњу електричне енергије. То је био масивни пројекат за чије остварење је било потребно 25 година. Седамдесет одсто свих радника на овом пројекту су били досељеници.

Хидроелектрични пројекат на Снежним планинама

Хидроелектрични систем на Снежним планинама је важан симбол аустралијског идентитета као независне, мултикултурне и богате земље.

То је највећи инжењерски пројекат у Аустралији. Такође је један од највећих хидроелектричних пројеката на свету.

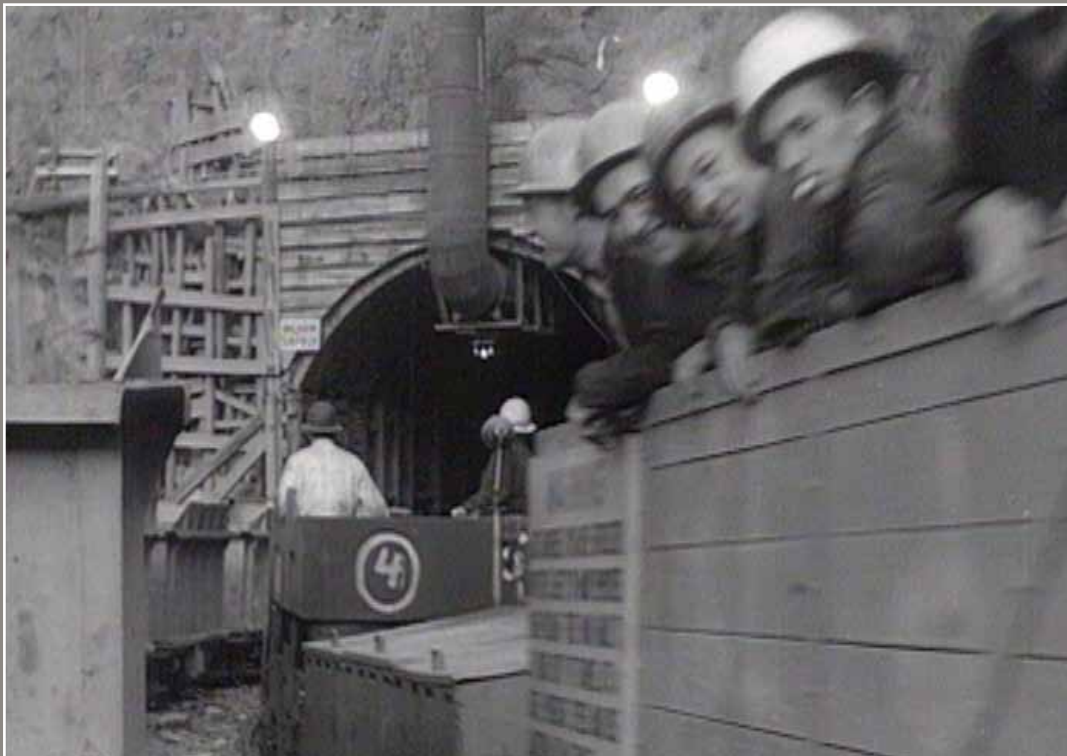
Помоћу овог пројекта снабдева се неопходна вода пољопривредној индустрији у унутрашњости Новог Јужног Велса и Викторије. Електране, као саставни део овог пројекта, такође производе до 10 одсто укупне електричне енергије Новог Јужног Велса.

Само 2 одсто хидроелектричног пројекта на Снежним планинама је видљиво изнад земље. Пројекат се састоји од 16 великих брана, седам електрана, црпне станице и 225 километара тунела, цеви и водовода.

Рад на пројекту је почео 1949. године, а завршен је 1974. године. Преко 100 000 људи из преко 30 земаља је радило на овом пројекту. Седамдесет одсто радника на овом пројекту су били досељеници. По завршетку пројекта, већина европских радника је остала да живи у Аустралији, дајући вредан допринос аустралијском мултикултурном друштву.

Хидроелектрични пројекат на Снежним планинама се налази у Националном парку Кошћушко (Kosciuszko National Park). Ефекат овог пројекта на животну средину се пажљиво прати. Изградња овог пројекта значи да на неким местима, Снежном реком сада тече само 1 одсто од укупне количине воде која је њоме текла раније.

За добро животне средине, владе Викторије и Новог Јужног Велса су се договориле да ток реке врате на 28 одсто.

Радници на пројекту на Снежним планинама

Поступање према урођеницима

Политика аустралијске владе према Аборицима се 1940-их и 1950-их променила у правцу асимилације. То је значило да је урођеницима било речено да морају да живе као становништво које није урођеничког порекла. Ова политика није успела јер Аборици нису хтели да се одрекну своје традиционалне културе.

Ова политика се 1960-их година променила у правцу интеграције. Већина мушкараца је стекла право гласа 1850-их, али сви аустралијски урођеници нису имали право гласа по савезном закону до 1962. године. Са интеграцијом, Аборици су добили грађанске слободе, али се од њих још увек очекивало да се прилагоде култури Аустралијанаца који нису урођеничког порекла.

До даљих промена је дошло 1967. године, када је више од 90 одсто Аустралијанаца гласало „ДА“ да се Аборици укључе у попис становништва. Овај референдум је представљао историјску прекретницу. Он је показао да је велика већина Аустралијанаца желела да се урођеници обухвате пописом и да им се дају иста права као и свакој другој особи.

Ова промена аустралијских ставова и снажни протести Аборицина у то време утрли су пут политици самоопредељења за урођенике 1970-их година. Аустралијска влада је увидела и сагласила се са тим да аустралијски урођеници треба да учествују у свом политичком, економском, друштвеном и културном развоју.

Досељавање – постепена промена

1950-их и 1960-их, азијска заједница, цркве и социјалне групе су протествовале против политике „Аустралија за белце“.

Аустралијска влада је 1958. године укинула испит из диктата, а 1966. године отворила је врата селективним неевропским и стручним досељеницима из Азије. Временом, Аустралијанци су потпуно схватили вредност укључивања свих нација у имиграциони програм. Политика „Аустралија за белце“ је напуштена 1973. године и земља је кренула путем мултикултурализма.

Аустралијска влада је 1973. године уклонила сва расна ограничења на усељавање. После рата у Вијетнаму 1975. године, Аустралија је прихватила рекордан број избеглица и досељеника из Азије.

Ти људи су углавном били из Вијетнама, али су и кинески и индијски досељеници почели да долазе у великом броју.

Од 1975. године, Аустралија је прихватала избеглице из многих ратом захваћених земаља, укључујући и Босну и Херцеговину, и из земаља Блиског истока и Африке. Ових дана досељеници долазе из свих крајева света.

Аустралија је постала нација свих земаља - један од великих успеха савременог света. Од 1945. године, у Аустралију се доселило 6,5 милиона људи. Четвртина Аустралијанаца су рођени у иностранству.

Досељеници су изабрали да дођу у Аустралију и да деле наше заједничке вредности. Они доприносе богатом друштвеном животу Аустралије.

Инклузија

Аустралија је данас мултикултурно друштво у коме се право сваког појединца да практикује своја уверења и да се придржава културних традиција у оквиру закона поштује и штити.

Аустралија данас води активну политику инклузије/ укључивања, где се свака особа сваке расе осећа као део нашег друштва. Ова политика прожима све аспекте аустралијске културе. Она је саставни део наставног плана од раног детињства до универзитета, и практикује се на радном месту и у услужној индустрији.

Право сваког појединца на равноправан третман и без дискриминације штите Аустралијска комисија за људска права (Australian Human Rights Commission) и владине агенције за борбу против дискриминације у свакој држави и територији. Расна дискриминација се јавно осуђује и по закону се сматра кривичним делом.

Аустралија је постала мултикултурно друштво у коме владају хармонија и прихватање. То је земља у којој су досељеници, урођеници и остали који су рођени у Аустралији слободни да теже својим циљевима у миру. То је место где се бивши сукоби и мржње могу оставити далеко иза нас.

Др Виктор Ченг (Dr Victor Chang 1936 – 1991)

Др Виктор Ченг је био један од најбољих кардиоваскуларних хирурга у Аустралији.

Виктор Питер Ченг Јам Хим је рођен у Кини 1936. године, а у Аустралију је дошао када је имао 15 година.

Радио је у сиднејској болници St. Vincent's (St. Vincent's Hospital) где је 1984. године основао први специјалистички центар у Аустралији за пресађивање срца. Виктор Ченг је 1986. године добио Орден аустралијског витешког реда - навећи аустралијски орден.

Виктора је забрињавао мали број донатора што га је навело да почне са планом израде вештачког срца, који је скоро био готов када је трагично убијен 1991. године.

Нови истраживачки центар је добио име по њему. Запамћен је по својој експертизи, оптимизму и иновацијама.

Алберт Наматјира (Albert Namatjira 1902 – 1959)

Алберт Наматјира је један од највећих аустралијских уметника који је основао школу сликања која и данас ради.

Алберт Наматјира, припадник абориџинског народа Арернте, је као младић испољавао природни таленат за сликање.

Упркос врло ограниченој формалној обуци, његови акварели аустралијског пејсажа су били врло популарни и врло брзо су се продавали.

Он и његова супруга су били први Абориџини којима је дозвољено да постану држављани. То је значило да су могли да гласају, да одлазе у хотеле и да граде кућу где год су желели. Албертово аустралијско држављанство је указало на чињеницу да други Абориџини нису имали иста права.

Његов живот је показао Аустралијанцима који нису били урођеничког порекла, неправду расистичких закона и допринео је променама које су утицале на абориџински народ.

Еди Мабо (Eddie Mabo 1936 – 1992)

Еди Мабо је био активиста и заступник абориџинског права власништва над земљом.

Еди Коики Мабо (Eddie Koiki Mabo) је рођен на острву Мари (Murray Island), на земљи која је традиционално припадала племену Мабо. У свом раном детињству научен је да тачно препознаје дрвеће и стене које обележавају границу земље која припада његовој породици.

Много година касније је Еди сазнао да се његова домовина по аустралијском закону сматра Крунском земљом и да не припада његовој породици. Свој бес је преточио у акцију и овај прецедентни случај је предао суду у име народа који живи на острву Мари (Murray Island).

После више година, Едијев случај је успешно окончан пресудом Врховног суда 1992. године. Одлука у случају Мабо гласила је да, ако урођеници могу да докажу да имају историјску и традиционалну везу са својом земљом која се и даље одржава, они могу да положе право власништва над том земљом уколико на ту земљу већ није положено право власништва. Ова одлука је значила повраћај великих делова земље првобитним власницима.

Еди Мабо је остао запамћен по својој храбрости и по томе што је остварио право власништва над земљом за аустралијске урођенике.

Урођеници – две деценије касније

Аборицински протести око права власништва над земљом су скренули пажњу јавности 1960-их приликом штрајка племена Гуринђи (Gurindji Strike) на сточарској фарми Вејв Хил (Wave Hill) у Северној Територији. Аборицински чувари стоке, под вођством Винсента Лингијарија (Vincent Lingiari) напустили су своја радна места на сточарској фарми да би протестовали због малих плата и радних услова, али тај протест се претворио у захтев за право власништва над земљом. Њихови поступци су подстакли Едија Мабоа и друге да се боре за право власништва урођеника над земљом.

По Закону о праву власништва *Аборицина над земљом (Северна Територија) из 1976.* године, Аборицинима су додељена огромна пространства у унутрашњости Аустралије. Почетком 1990-их, одлуком Врховног суда у случају Мабо и *Законом о праву власништва урођеника над земљом из 1993.* године, признато је да урођеници имају право власништва над земљом на основу њихових традиционалних закона и обичаја. Више од 10 одсто аустралијске копнене масе је сада обухваћено одлукама о праву власништва урођеника над земљом. На тим подручјима облици традиционалног друштва још увек опстају. Урођеничка култура и даље цвета и предмет је дивљења шире заједнице.

У мају 1997. године, у аустралијском Парламенту је поднет извештај под називом „Bringing them home“ (Враћамо их кући). Извештај је био резултат истраге у вези одузимања великог броја деце од породица Аборицина и острвљана Торесовог мореуза. Деца су касније постала позната као „Украдене генерације“. Резултат тог извештаја је била подршка коју је дало више хиљада Аустралијанаца својим сународњацима урођеничког порекла када су заједно марширали на првом националном „Дану жалости“ 1998. године.

Извињење украденим генерацијама, 2008.

13. фебруара 2008. године, Председник аустралијске владе се у име нације извинио Украденим генерацијама у аустралијском Парламенту. Говорио је у име свих Аустралијанаца. Извинио се због начина на који се у прошлости поступало према урођеницима Аустралије. Нарочито се извинио због начина на који су деца урођеника одузимана од својих родитеља.

Говор су преносиле телевизијске и радио станице. Више хиљада Аустралијанаца се окупило на јавним и радним местима да чују говор и извињење. У говору су се званично навеле причињене неправде и дало извињење због тих неправди. Ово је био важан корак ка лечењу рана урођеника и обавеза да се ове неправде никада више не понове. Извињење је представљало важан корак напред за све Аустралијанце.

Данас се непроцењиви допринос урођеника аустралијском идентитету признаје и слави. Аборицини и острвљани Торесовог мореуза заузимају руководеће положаје широм Аустралије, укључујући рад у правосуђу, политици, уметностима и спорту. Програм под именом МАРВИН је аборицинска иновација у дигиталној анимацији који је добио бројне награде и који се користи у образовним и пословним установама у преко двадесет земаља света.

Порука исписана на небу изнад Сиднеја каже: „Извините“

Закључак

Из ове књижице сте само делимично сазнали о нашој аустралијској причи. Можда ће вам ово ново знање помоћи да будете боље обавештени о својој средини. Можда ћете почети да гледате датуме на старим зградама и да их стављате у историјски контекст. Када вам понуде црвени цвет мака 11. новембра, знаћете да је то знак сећања на наше пале борце, и када сретнете урођенике помислићете на прастаре културе које су им водиле. Ми вам препоручујемо да проширите своје знање користећи локалне ресурсе и путовања. Што више знате, више ћете запажати.

Честитамо вам на добијању аустралијског држављанства и позивамо вас да у потпуности учествујете у нашој мирољубивој и демократској земљи.

Речник појмова из одељка и кога се не полаже тест

амбасадор

особа која представља или промовише земљу или неку активност

одбор

група људи која је изабрана да доноси одлуке, на пример, како де се управља компанијом

интернат

школа где ученици уче и станују и не враћају се кући до краја школске године

шумски предео/буш

аустралијски предео у унутрашњости који је још увек у природном стању

сточарска фарма

велика фарма на којој се узгајају говеда за производњу говеђег меса

повеља

званична писмена изјава о правима и одговорностима

племе

група људи која је у крвном или брачном сродству и која дели исту територију

заједничка основа

област од заједничког интереса

регрут

војник који није добровољно ступио у одбрамбене снаге али је морао да то уради за време рата

крунска земља

земља која припада држави

наставни план

план по коме се студира

сиромашан/оскудан

који нема новца или начина да га набави

диџериду (didgeridoo)

музички инструмент Абориџина направљен о дугачког шупљег дрвета

равноправан третман

разумна или једнака шанса за све да успеју у животу

поштена игра

правилно учествовање у групном раду, пратећи правила за добро свих учесника, добар тимски рад

пали војници

војници, и мушкарци и жене, који су погинули у рату или борбама

настати/сковати

изградити или створити

брuto домаћи производ

укупна вредност робе и услуга коју једна земља произведе у току једне године

топлотни талас

врло топло време које траје више од два узастопна дана

велеиздаја

озбиљно кривично дело и укључује покушај свргавање владе

знамените слике урођеника

уметност која је јединствена и која представља урођенике

копнена маса

земљина површина

прекретница

важан историјски догађај

право власништва урођеника над земљом

традиционална права урођеника над земљом и водама, која су призната у оквиру аустралијског правног система

усмена историја/предање

усмено памћење о прошлим догађајима

пионир/први истраживач

један од првих колониста, успешан човек/жена у првим данима колонијалног насељавања

политичко представљање

када бираче представља политичар у парламенту

резерват

подручје које је влада наменила Абориџинима да живе

казна

временски период који починилац кривичног дела мора да одслужи као казну

одређивати плате

одлучивати о томе колику плату радници морају да приме за обављени рад

социјална реформа

постепено побољшање у друштву, а не револуција

државна сахрана

сахрана чије трошкове сноси држава да би се одала почаст грађанину који је дао важан допринос нацији

барикаде

одбрамбени простор ограђен дрвеним гредама и колцима

чувари стоке

људи који су плаћени да чувају стоку

штрајк

када радници престану да раде, на пример, када протестују против одлуке послодавца

борба за право гласа

право гласа на јавним изборима

положити заклетву

прихватање јавне дужности током формалне церемоније

поднети

службено поднети предлог за расправу или одобрење у парламенту, нпр. поднесен је извештај

било ког звања или порекла

друштвене класе или порекла, занимања или положаја

Више информација

Аустралијско држављанство

За више информација о томе како да постанете аустралијски држављанин, погледајте вебсајт „Australian citizenship“ на www.citizenship.gov.au.

Аустралија

Додатне информације о Аустралији можете да добијете у вашој локалној библиотеци. На следећим сајтовима такође можете да нађете додатне информације:

- Укратко о Аустралији www.dfat.gov.au/aib
- Портал за културу и рекреацију www.cultureandrecreation.gov.au

Програми и услуге аустралијске владе

Информације о програмима и услугама аустралијске владе можете да добијете на вебсајту www.australia.gov.au.

Члан Савезног Парламента или сенатор

Ваш локални члан Савезног Парламента или сенатор из ваше државе или територије има низ информација о програмима и услугама аустралијске владе.

Списак чланова Парламента и сенатора може да се добије на вебсајту www.aph.gov.au.

Организације аустралијске владе

Више информација о организацијама аустралијске владе које су наведене у приручнику могу се добити на следећим сајтовима:

- Аустралијске одбрамбене снаге (Australian Defence Force) www.defence.gov.au
- Аустралијска изборна комисија (Australian Electoral Commission) www.aec.gov.au
- Аустралијска савезна полиција (Australian Federal Police) www.afp.gov.au
- Аустралијска комисија за људска права (Australian Human Rights Commission) www.humanrights.gov.au
- Аустралијска комисија за спорт (Australian Sports Commission) www.ausport.gov.au
- Аустралијска пореска управа (Australian Taxation Office) www.ato.gov.au
- Аустралијски ратни меморијални центар (Australian War Memorial) www.awm.gov.au
- Резервна банка Аустралије (Reserve Bank of Australia) www.rba.gov.au

Невладине организације

Више информација о невладиним организацијама које су наведене у приручнику могу се добити на следећим сајтовима:

- Бредманова фондација у Аустралији (Bradman Foundation Australia) www.bradman.com.au
- Хамлин фистула интернационал (Hamlin Fistula International) www.fistulatrust.org
- Аустралијска краљевска служба летећих доктора (Royal Flying Doctor Service of Australia) www.flyingdoctor.net
- Школа преко радио таласа (School of the Air) www.schoolair-p.schools.nsw.edu.au
- Надлештво за хидроелектрични пројекат на Снежним планинама (Snowy Mountains Hydro-Electric Authority) www.snowyhydro.com.au
- Фондација Фред Холоус (The Fred Hollows Foundation) www.hollows.org.au
- УНЕСКО-в Центар за светску баштину (UNESCO World Heritage Centre) whc.unesco.org
- Уједињене нације (United Nations) www.un.org
- Истраживачки институт за срчана обољења Виктор Ченг (Victor Chang Cardiac Research Institute) www.victorchang.edu.au
- Волонтери Аустралије (Volunteering Australia) www.volunteeringaustralia.org

Друго

На следећим сајтовима можете да нађете више информације о следећим темама:

- Устав Аустралије www.aph.gov.au/senate/general/constitution
- Награде Аустралијанцима године www.australianoftheyear.org.au
- Извештај „Bringing them home“ www.humanrights.gov.au/social_justice/bth_report/index.html
- Савезни паркови и природни резервати www.environment.gov.au/parks/index.html
- Чувени Аустралијанци: „Онлајн“ издање Аустралијског биографског именика <http://adbonline.anu.edu.au/adbonline.htm>
- Списак нацрта закона тренутно пред Парламентом www.aph.gov.au/bills/index.htm
- Аустралијски Парламент www.aph.gov.au
- Парламентарна образовна служба www.peo.gov.au
- Државни празници www.australia.gov.au/topics/australian-facts-and-figures/public-holidays
- Извињење Украденим генерацијама www.abc.net.au/news/events/apology/text.htm

Изјава захвалности

Захваљујемо се Националном архиву Аустралије на уступљеним сликама:

Страна 42 – Деца на фарми оваца у Новом Јужном Велсу - Школа преко радио таласа, фотографија из 1962. (ref: A1200:L42511)

Страна 51 – Личности - Дик Смит, председник Управе за цивилну авијацију, 1991. (ref: A6135:K23/5/91/1)

Страна 56 – Тасманова мапа Аустралије, 1644. (ref: A1200:L13381)

Страна 59 – Историјске фотографије златне грознице у Аустралији 1851. (ref: A1200:L84868)

Страна 60 – „Авганистанци“ са камилама у унутрашњости Аустралије (ref: A6180:25/5/78/62)

Страна 67 – Личности – Сер Едвард „Вири“ Данлоп у својој канцеларији, 1986. (ref: A6180:1/9/86/12)

Страна 67 – Имиграција – Долазак досељеника у Аустралију – Италијански досељеници који се баве сечом шећерне трске на броду Фламинија у Кернсу, 1955. (ref: A12111:1/1955/4/97)

Захваљујемо се Националној библиотеци Аустралије на уступљеним сликама:

Страна 18 – Окупљени демонстранти слушају говорнике на антиратном протесту одржаном у Garema Place, Civic, Канбера, 15. фебруара, 2003., фотографија Грег Пауер (ref: nla.pic-vn3063592)

Страна 44 – Портрет Џудит Рајт, објављен 1940-их (ref: nla.pic-an29529596)

Страна 52 – Индонезжанке поздрављају особље Аустралијских одбрамбених снага током пружања помоћи у Ацеху, Индонезији, после цунамија, 30. децембра 2004., фотографија Ден Хант (ref: nla.pic-vn3510861)

Страна 56 – Прва флота у Сиднејском заливу, 27. јануар 1788., рад Џона Алкота 1888 – 1973 (ref: nla.pic-an7891482)

Страна 57 – Портрет Каролине Чизом, објавио Томас Ферленд 1804 – 1852 (ref: nla.pic-an9193363)

Страна 58 – Повратак Бурка и Вилса у Куперс Крик, рад Николаса Шевалијера 1828 – 1902 објављен 1868. (ref: nla.pic-an2265463)

Страна 61 – Портрет Кетрин Хелен Спенц, објављен 1890-их (ref: nla.pic-an14617296)

Страна 63 – Џон Симпсон Киркпатрик са својим магарцем, Галипоље, 1915. (ref: nla.pic-an24601465)

Страна 65 – Портрет сер Чарлса Едварда Кингстон Смита, објављен између 1919. и 1927. (ref: nla.pic-vn3302805)

Страна 70 – Портрет Алберта Наматјирија на мисионарској станици Хермансбург, Северна Територија, објавио Артур Грум 1946. или 1947. (ref: nla.pic-an23165034)

Захваљујемо се Министарству за животну средину, воду, баштину и уметност и следећим особама на уступљеним сликама четрнаест места са Списка светске баштине:

Страна 40 – Аустралијски локалитети фосила сисара, фотографија Колин Тотердел

Страна 40 – Национални парк Плаве планине, фотографија Марк Мохел

Страна 40 – Фрејзерово острво, фотографија Шенон Мур

Страна 40 – Аустралијске тропске кишне шуме Гондвана, фотографија Пол Кандлин

Страна 40 – Национални парк Какаду, фотографија Сели Гринвеј

Страна 40 – Острво Лорд Хау, фотографија Мелинда Бруер

Страна 40 – Острво Меквори, фотографија Мелинда Бруер
Страна 41 – Национални парк Пурнулулу, фотографија Род Хартвигсен
Страна 41 – Зграда „Royal Exhibition Building“ и вртови „Carlton Gardens“, фотографија Мишел Меколи
Страна 41 – Залив ајкула, фотографија Кели Мален
Страна 41 – Дивљина Тасманије, фотографија Никола Брајден
Страна 41 – Национални парк Улуру-Ката Тјута, фотографија Ендру Хаџинсон
Страна 41 – Влажни тропски предели Квинсленда, фотографија Колин Тотердел
Страна 41 – Виландра језера, фотографија Марк Мохел

Захваљујемо се iStockphoto-у на уступљеним сликама:

Насловна страна – Акација/мимоза, ©iStockphoto.com/Ressy (ref: 3322510)
Страна 14 – Аустралијски црни опал, ©iStockphoto.com/Alicat (ref: 8323912)
Страна 22 – Парламент, ©iStockphoto.com/Tim Starkey (ref: 2256743)
Страна 22 – Дрвени чекић и књига, ©iStockphoto.com/Dem10 (ref: 2397687)
Страна 27 – Метални новац на финансијском графикону, ©iStockphoto.com/Robyn Mackenzie (ref: 2335549)
Страна 27 – Лекар, ©iStockphoto.com/Carlos Arranz (ref: 6498434)
Страна 38 – Плажа Бондај, ©iStockphoto.com/Edd Westmacott (ref: 3048786)
Страна 38 – Краљевски кањон (Kings Canyon), ©iStockphoto.com/Francois Marclay (ref: 5733853)
Страна 51 – Претоварни мост у руднику гвоздене руде
Страна 54 – Дицириди, ©iStockphoto.com/Adam Booth (ref: 834207)
Страна 55 – Абориџински цртежи на стенама – риба саратога, ©iStockphoto.com/Alpen Gluehen (ref: 2761924)

За остале слике се захваљујемо следећим организацијама/особама:

Страна 8 – Пегави еукалиптуси и Бураванг палме. Национални парк Мурамаранг, Нови Јужни Велс, фотографија Дарио Постаи
Страна 20 – Гласач ставља гласачки листић у гласачку кутију - на слици се захваљујемо Изборној комисији Викторије
Страна 24 – Закон о Уставу Аустралијског Комонвелта из 1900. године. Копија оригиналног јавног документа, на слици се захваљујемо Министарству парламентарних служби - уметничка збирка парламента - поклони и збирке, Канбера, Територија главног града Аустралије
Страна 27 – Деца седе у реду - на слици се захваљујемо Getty Images, фотографија Мел Јејтс
Страна 28 – Врховни суд - на слици се захваљујемо Врховном Суду Аустралије
Страна 40 – Острво Биг Бен Херд - на слици се захваљујемо Аустралијском антарктичком одељењу © Аустралијски Комонвелт, фотографија Л.Е. Ларџ (ref:1892A2)
Страна 40 – Велики корални спруд - на слици се захваљујемо Управи морског парка Велики корални спруд
Страна 41 – Сиднејска опера - на слици се захваљујемо граду Сиднеју, фотографија Патрик Бингхам-Хол

Изјава захвалности

Страна 43 – Члан аустралијског женског фудбалског тима (Матилде) - на слици се захваљујемо Аустралијској комисији за спорт

Страна 44 – Сер Доналд Бредман - на слици се захваљујемо Бредмановом музеју крикета. Сер Доналд Бредман са аустралијском капом за тест крикет, снимљено 1931-32. аустралијске сезоне

Страна 45 – Професор Фред Холоус - на слици се захваљујемо Фондацији Фред Холоус, фотографија Френк Виоли

Страна 50 – Новогодишњи ватромет изнад Сиднејске луке - на слици се захваљујемо граду Сиднеју

Страна 52 – Др Кетрин Хамлин АС - на слици се захваљујемо Хамлиновом фонду за помоћ у лечењу фистуле

Страна 61 – Лорд Ламингтон се обраћа окупљенима на Дан федерације, Бризбен, 1901. - на слици се захваљујемо Државној библиотеци Квинсленда, фотографија Х. В. Мобсби (ref: 47417)

Страна 65 – Народна кухиња – на слици се захваљујемо Државној библиотеци Новог Јужног Велса (библиотека Мичел). Школска деца стоје у реду да добију супу и парче хлеба, државна школа Белмор Норт, Нови Јужни Велс, 2. август 1934., фотографија Сем Худ (ref: N&A 4368)

Страна 66 – Стаза Кокода - на слици се захваљујемо Аустралијском ратном меморијалном центру (ref: 014028)

Страна 66 – Црвени цвет мака у Аустралијском ратном меморијалном центру, фотографија Тори Бримс

Страна 70 – Др Виктор Ченг - на слици се захваљујемо Истраживачком институту за срчана обољења Виктор Ченг

Страна 70 – Еди Мабо - слика репродукована уз одобрење Берните и Гејл Мабо

Белешке